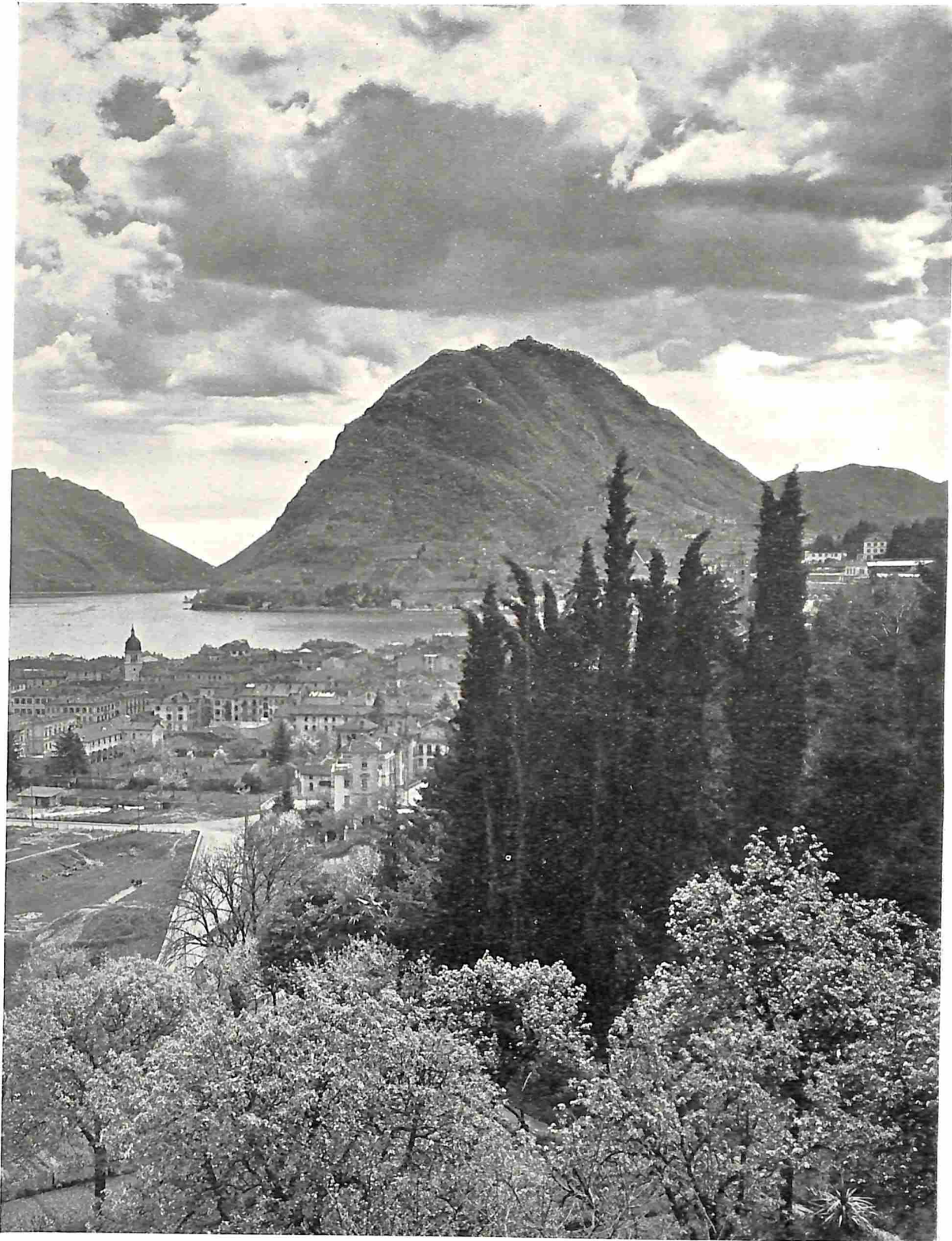

BUITEN

19^e JAARGANG N°. 47.

ZATERDAG 21 NOVEMBER 1925.

GEZICHT OP LUGANO EN DEN SALVATORE-BERG.

Redacteur; Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

MARIANNE HOOGLAND, DOOR MARIE VAN ZEGGELEN (21).	BLZ. 554 EN 563
AMSTERDAMSCH GRACHTPALEIZEN, DOOR J. C. WAAL, GEÏLLUSTREERD	BLZ. 556—561
LUGANO, LA PIU BELLA, DOOR N., GEÏLLUSTR.	BLZ. 553 EN 558
REISBRIEVEN, DOOR GUY DE VOS (I)	BLZ. 559
DE PROCESSIE VAN ST. JAN EN HARE LEGENDE, DOOR J. J. F. SCHILT	560
ONTVANGEN BOEKEN	BLZ. 555, 561
BLADSTIL (GEDICHT), DOOR ROSA CORTHAUTS	BLZ. 561
DE REDERIJKERS-ZOT, DOOR O.	561
FUCHSIA'S, DOOR A. J. VAN LAREN, GEÏLLUSTREERD	562
DE CENTOVALL-SPOORWEG, DOOR F. S. BOSMAN, GEÏLLUSTREERD	563
DE STROOMARKT TE AMSTERDAM, ILLUSTRATIE	564
BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.	

Men gelieve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseren aan de Uitgevers Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74-76, Amsterdam, met de toevoeging: „Voor de Redactie” of „voor de Administratie van het Weekblad Buiten”. Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's.

Tevens gelieve men achter op de foto's duidelijk aan te geven, wat ze voorstellen.

Afzonderlijke nummers: Prijs 40 cts.

MARIANNE HOOGLAND

door

21) MARIE VAN ZEGGELEN.

VADER en moeder wisselden een blik. Moeder stak de hand naar haar uit. „Marianne!”

„Zie je niet wat moeder je vraagt?” vroeg dominé Hoogland. Nu zag zij moeders hand en legde de hare er bevend in, en nu de groote spanning voorbij was, barstte zij los. „Schrijft u toch aan David dat ie weer thuis mag komen, hij wil nu eenmaal bij het tooneel, geeft u toch toe! Als u hem vergeeft en weer goed op hem is, zult u van mij geen last meer hebben. U zult het zien, u moet me gelooven. Ik zal m'n best doen,” en toen ze geen onmiddellijk antwoord kreeg. . . . „maar als hij er niet is, kan ik niet anders zijn!”

„Het moet niet van een ander mensch afhangen, hoe je bent, Marianne. Ieder moet zich zelf maken. Dat ik zoo met David handelen moet, is juist om deze reden. Hij moet zich zelf ook maken. Hij moet, door ondervinding leeren. Het is heel mooi dat jullie veel van elkaar houden. De band tusschen een broer en zuster is naast die van man en vrouw, de mooiste die er is, maar dit mag je niet tot overgevoeligheid en tot geringschatting over het oordeel van anderen voeren. Kom eens hier, kind.” Marianne liet moeder's hand los en ging naar haar vader, hij nam haar beide handen en zag haar in de oogen.

„Omdat we weten dat je een strijd voert in je binnenste, omdat we weten dat je je oudsten broer hier in huis zoo mist, hadden moeder en ik al voor dit gebeurde, let wel, al voor dit gebeurde, Marianne, gedacht je, na de Paschen, eens naar 't buitenland te zenden. We hebben je er nog niets van gezegd, omdat we eerst je doopplechtigheid wilden laten voorbijgaan. Toen Tom van morgen onverwachts, eerder dan we gedacht hadden, thuis kwam, spraken we daar weer over en. . . . dat had je misschien niet gedacht! nu kregen we het met hem te kwaad. Hij heeft voor je thuis blijven gepleit alsof

zijn heil er van afding en toen hij eenmaal onze toestemming daarvoor had, is hij naar de academie gegaan om je te halen. Geloof je nu niet dat er nog een goede tijd voor je aan kan komen, nu Tom weer terug is, en geloof je niet dat we met hem samen ons best kunnen doen dat ook David weer eens bij ons terug zal komen, zooals ik hem terug wil hebben, als mijn zoon, als jouw broer, ontdaan van de hersenschimmen die hij na- jaagt? Geloof me, Marianne. God zal hem weer tot ons voeren.”

„Ja vader. . . . .”

„Nu moet je het Tom eens echt laten voelen, hoe prettig het voor je is dat hij zijn zusje bij zich wil hebben, en dat is niet zoo gewoon, Marianne, bedenk dat wel! Eigenlijk heb je hem altijd een beetje links laten liggen, maar toen was je nog een kind. Nu je kunt onderscheiden, zal je zien welk een braaf hart Tom is en je zult zien hoeveel hij van je houdt!”

„Ja”, zeide Marianne weer zacht.

Vader had gelijk. Ze wist het. Tom was de vroolijkheid in huis; Oom Piet liep met hem weg en vader en moeder hadden nog nooit verdriet van hem gehad. Dat wist ze, en hoe goed was Tom nu voor haar, maar „David” snikte 't in 'r. David die nu, ze wist niet waar, ronddwaalde, die alleen was, die zooveel in zichzelf had dat hem bitter en ongelukkig maakte, die had haar noodig!

„Kom,” zeide moeder, „kom kind, geef je schat van een vader een dikken zoen en dan gaan we naar beneden.”

Toen Marianne en haar moeder binnen kwamen, zat Truusje op de canapé, haar schoot vol fotografieën en Tom wees haar „dat was de straat en hier mijn huis. . . .”, maar ze legde ze alle op het tafeltje, en naar Marianne toe komend vroeg ze met een blij gezichtje: „Is alles weer in orde?”

„Ja,” zei Marianne, „ja. . . .” maar er was iets in haar oogen die den tuin inzagen dat Truusje weer vragend mevrouw Hoogland deed aanzien. Moeder Antje had haar volle aandacht, scheen het, bij den koffiefilter, waar de bruine koffie in bubbelende golfjes op en neer ging zoo dikwijls zij er voorzichtig een straaltje warm water op schonk. De geur der koffie vervulde de kamer en Tom zeide: „Daar heb ik nou al dien tijd in Duitschland naar verlangd, moeder, naar uw kopje koffie. . . . jullie meisjes zijn toch maar gelukkig dat je niet de wijde wereld in gestuurd wordt, zooals wij arme jongens.”

„Nou!” zei Truus, „maar wij willen ook wel eens de wijde wereld zien, nie waar, Marian?”

Marianne keerde haar gezicht weer naar de kamer. Ze had niet bemerkt hoe ze al het licht van hemel achter kale winterboomen daar in den tuin als ingezogen had; het duurde een poos voor ze moeder, Truusje en Tom te voorschijn zag komen uit de donkere vlekken die voor haar oogen zweefden. Moeder had de koffie ingeschonken en Truus bracht de kopjes naar de canapétafel. Marianne wilde drinken maar zette haar kopje weer neer. Waar was het ko je voor vader! en ze zag vragend haar moeder aan. „O neen, Jannetje, 'k heb Daatje al gebeld, zij zal 't vader wel even brengen. Nu kind, geef eens antwoord op Truus' vraag!”

„Wat vroeg je, Truus?”

„O! afwezige schilderes! hoorde je 't niet? Ik zei dat wij meisjes ook wel eens de wijde wereld in willen, niet naar een kostschool zoals vroeger, maar zoo maar om de wereld te leeren kennen, overal heen, Parijs, Londen, Italië, Denemarken!”

„Heb je zulke groote plannen? daar zie je heelemaal niet naar uit, Truus.”

„Huisbakken?” lachte Truus.

„Heelemaal niet huisbakken! maar lief huiselijk, zoo zie je er uit. Je zoudt kunnen poseeren als titelplaat voor „home, home sweet home!”

„Ik geloof,” zei Truus met een blosje, „dat ik alleen zoo ver zou willen gaan om dat „home” nog meer lief te krijgen, daarom hebben wij meisjes het juist noodig. Zeg toch eens wat, Marianne, ik dacht dat jouw idealen juist waren. . . .?”

„Om ver weg te gaan, maar heel ver! o ja. . . .!” Marianne zweeg plotseling; had Tom niet juist voor haar thuis blijven gepleit bij vader en moeder. Dat was nu weer ondankebaar van 'r en ze voegde er gauw aan toe: „Maar later pas natuurlijk, als ik van alles geleerd heb. . . . nou vind ik het 't beste thuis!” Ze zag Tom aan en ze poogde in haar oogen een dankbaar glansje te brengen en hij zei, z'n kopje neerzettend, om Teun den hond, die naast hem zat, te streelen: „Mariannetje, ik weet 't, „there is no place like home.”

.....
Marianne kwam in dien tijd meer dan vroeger bij Groot-

mama Hoogland. Bij haar mocht zij over David spreken en over hem denken. Bij de tachtigjarige vond zij gehoor, en de tachtigjarige vond bij haar gehoor. Het was nu regel geworden dat Marianne de avonden bij Grootmama doorbracht om haar voor te lezen, want Grootmama's oogen waren slecht geworden, maar het eigenlijke was hun denken en spreken over den afwezige. Ook grootmama hield zich aan het strenge verbod dat David geen brieven van huis zou krijgen, tenzij het door ziekte of ongeval hoog noodig zou zijn, een verbod dat haar verlicht werd door de onkunde aangaande zijn verblijf, en David zelf hield zich ook aan zijn woord, eerst na twee jaar zou hij z'n wedervaren schrijven of komen vertellen.

„Als hij komt, Grootmama, over anderhalf jaar, dan is ie misschien al beroemd.”

Grootmama gaf zachte klopjes op het meisjeshandje, dat op de armleuning van 'r stoel lag.

„Anderhalf jaar! ja kind, maar liever had ik dat ie niet beroemd werd, liever had ik mijn ouden David zooterug. Een acteur, kind, hoe beroemd ook, zal iets vreemds zijn in onze familie. Nooit zal ik hem dan als mijn kleinzoon kunnen beschouwen.”

„Ik wel, Grootma, ik geloof dat David altijd voor me David blijft, wat hij ook doet en waar hij ook is. Waar zou hij toch zijn?...”

„k Wil niet opstandig zijn, Mariannetje, en ik mag dat ook niet wezen omdat alles wat je vader doet goed is. Hij is zoo'n best mensch, kind, hij kan onmogelijk te streng zijn, maar soms denk ik wel eens, waarom houdt hij ons zoo van den jongen af? Hij weet waar hij is. Zou een enkel woordje van Grootmoeder den jongen kwaad doen? Waarom mag ik dat niet?”

„Grootmama, ik geloof dat Papa niet weet waar David is, ja heusch, dat geloof ik, maar dat wil hij niet voor ons weten.”

„Dat zou alweer niet mooi van David zijn, als hij zijn vader niet schreef waar hij is!”

„David is trotsch, Grootma, hij zal niet van zich laten hooren voor hij zijn eigen brood kan verdienen.” Maar dezelfde pijn trok door haar hart als door dat van de oude vrouw. „Waarom schrijft hij mij niet eens, een enkel woordje?”

„Zal ik verder lezen, Grootma?”

„Ja kind, ja kind.”

Dan sloeg Marianne het geliefde boek van Grootmama op, „Het verlaten huis” van Dickens, en ze las van Esther en haar voorgd, van Richard en Ada van het proces van Jarndyce en Jarndyce, van het oude Parlement en het oude Londen.

Grootmama Hoogland had haar jeugd in Engeland doorgebracht en door Dickens' boeken leefden alle oude herinneringen weer voor haar op. Marianne wist dat de oude vrouw nu in gedachten in de groote stad wandelde waar zij het eerste deel van haar leven had doorgebracht. Ze had nu een hoofdstuk uit en ze zag op van het tabouretje naar Grootmama's nu klein geworden gerimpeld gezicht waar het witte haar zoo glanzend en koninklijk overheen lag, als ware het een kroon. Zij had de oogen gesloten.

„Grootma!”

„Marianne?”

„Zoudt u denken dat David in Londen is?”

Grootmama richtte zich op en zag het meisje aan.

„In Londen? waarom in Londen?”

„U hebt altijd zooveel van Londen verteld; ik zou, geloof ik, naar Londen gaan, als ik weg ging!”

„Zou je denken! zou je denken?...het kan wel zijn, kind, dat David naar Londen is! Het kan best zijn, kind, juist voor 't tooneel, er zijn groote acteurs en David hield zoo van Shakespeare en David hield ook van Engeland, door mij misschien!”

„Ja, ik dacht 't zoo ineens, Grootma, onder 't lezen. 't Was net of hij 't zelf zei: „Natuurlijk Londen!”

Tegen negen uur kwam oom Piet thuis, dan was 't of de gezelligheid mede de groote kamer intrad. Hij zette zich in den fluweelen stoel bij het vuur, en stak zijn lange goudsche pijp aan. Marianne moest thee schenken, en iederen avond talmde zij tegen het oogenblik van naar huis gaan, half tien, en iederen avond zeide oom Piet: „nou al, Mariannetje?”

Maar zij had den laatsten tijd 's avonds nog te werken voor haar belijdenis. Den Zondag voor Paschen zou zij gedoopt en aangenomen worden door vader zelf.

„Zoodra dat doopen achter den rug is,” zeide oom Piet, toen Marianne vertrokken was, „moet 't kind eens 'n aflei-

ding hebben. Wat zou u er van zeggen als ik haar eens 'n maandje meenam op reis? 't Kind ziet werkelijk bleek van 't studeeren.” Grootmama schudde het hoofd. „'t Is niet van 't studeeren, Piet. Ze mist David, dat is 't.”

Oom Piet vouwde zijn krant op, roerde in zijn thee. „Hm, ja, maar ze zal toch aan David's afwezigheid moeten wennen. Dat is toch eigenlijk sentimentaliteit! Enfin, daarvoor is ze een jong meisje. Alle jonge meisjes zijn sentimenteel op dien leeftijd, maar van Mariannetje had ik 't toch niet verwacht. Ze is altijd zoo anders geweest dan andere meisjes.”

Hij nam zijn krant weer op, maar na een oogenblik gooide hij haar weer neer. „Dat zoo'n jongen nou ook niks van zich laat hooren, geen syllabe... daar wordt zoo'n kind natuurlijk naar van!”

„'t Is de wensch van Wijbrand zelf geweest, dat David niet zou schrijven voor.....”

„Voor hij z'n brood verdiende of terug wilde komen en het tooneel opgeven.”

„Ja, ik weet 't, maar is dat een reden om u of mij niet eens met een enkel woord gerust te stellen. U, die alles voor den jongen geweest bent. Nee, moeder, David is me tegen gevallen; dat ie het aanbod van Van Aalten niet aannam, terwijl ie met zulke plannen rondliep, dat waardeer ik in hem, maar dat ie met 'n dollen kop wegloopt, z'n carrière vergooit, z'n ouders en dat kind en u verdriet doet, dat vergeef ik 'm niet.”

„Ik begrijpt 't wel, jongen. Als David eenmaal iets beloofde, dan hield hij z'n belofte. Zoo gaat 't nu ook. Wie weet hoe graag ie zou schrijven.”

„Als Mariannetje eens eenmaal verloofd raakt, zal David wel wat op den achtergrond komen.”

„Ze is nog zoo jong, nog geen achttien.”

„Nu, bepaald verloofd hoeft 't nog niet te zijn, een kleine verliefdheid is al genoeg.”

„Maar Piet!”

„Waarachtig moeder, ik meen 't. Als die Jan van Aalten niet zoo'n suffe jongen was, zoo'n dooie pier, dan zou ik het toejuichen dat hij haar het hof maakt. Maar Marianne kijkt ook wel uit 'r oogen. Ze houdt hem voor 't lapje.”

„Ja, dat is jammer genoeg, want Jan is een brave oppassende jongen, lief voor z'n ouders, met een goede positie en doodelijk van Mariannetje.”

„Nu ja, maar toch niets voor haar; maar niet alleen naar dien braven Jan kijkt ze niet, ook niet naar andere jongelui. 't Is waarachtig of David 'r eenige liefde is.”

„Ja,” zeide Grootmama zacht, „als 't kind zoo over hem praat, en niets dan over hem, zou je 't haast gaan gelooven.”

Marianne zat op haar eigen kamer te werken. Er brandde geen kachel en daarom had ze haar wollen sjaal om de schouders geslagen, want al was het er koud, liever zat ze in haar eigen omgeving te werken dan beneden in de suite, waar het wel gezellig was, doch niet rustig genoeg. En zij hield zoo van haar kamer. Het was er alles vertrouwd en zij was er alleen. De kleine petroleumlamp had zij aangestoken, het rolgordijn neergelaten, de overgordijnen dichtgetrokken. Ze had het kleed van haar tafel genomen om gemakkelijk te kunnen schrijven en als ze daarvoor de lamp ophief, belichtte ze het portret van Tante Cilia.

„Jij bent trouw”, zei ze. „Jij bent er altijd, jij bent altijd dezelfde...” Zooveel, bijna alle dingen van vroeger waren weg. Serazia was niets dan een herinnering aan fantastische kinderjaren, het tooneelstuk: Rudolf de Zwerver, gevolgd door twee andere „De Thuiskomst” en „Een vroolijk meisje,” lagen ergens opgeborgen in David's boekenkast. Zij zou er nooit meer naar omzien. Het was kinderwerk. Sinds ze de Nieuwe Gids las en er zoiets bestond als „De kleine Johannes” van Frederik van Eeden, dat daarin verschenen was, bewaarde ze haar fijnere diepe gevoelens stil in zich zelf.

(Vervolg op bladz. 563 van dit nummer).

Ontvangen boeken.

Leo Peeperkorn, bloembollenkweker te Heemstede, zond ons zijn nieuwe geïllustreerde prijscourant, benevens zijn brochure „Culturaanwijzing voor Nederlandsche bloembollen”, waarin men antwoord vindt op de vraag: „hoe moet ik mijn bloembollen behandelen”.

De Koninklijke Boomkwekerijen „Wilhelmina” (Charles van Ginneken & Zoon) te Zundert (N. Br.) zonden ons haar nieuwe prijscourant 1925—26.

Foto C. Steenberghe.

BOVENZAAL VAN HET HUIS HEERENGRACHT 170.

AMSTERDAMSCH E GRACHTPALEIZEN.

HET HUIS HEERENGRACHT 170.

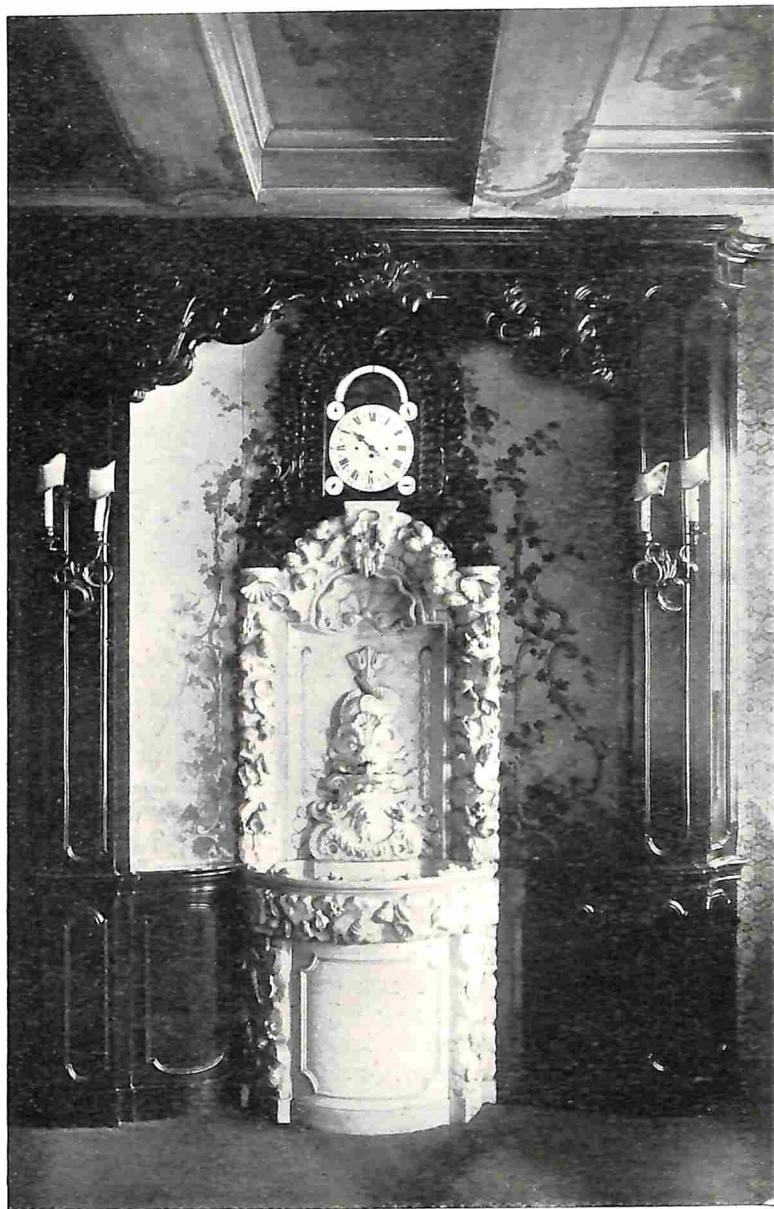
VAN de beide perceelen Heerengracht 170 en 172, welke tegenover de Driekoningenstraat liggen, is perceel 170 het vorige jaar aangekocht door de Vereeniging „Hendrick de Keyser”. — Vroeger, tot 1781, waren die perceelen steeds in één hand, doch daarna werden zij voorgoed gescheiden, hoewel beide, reeds lang daarvoor, afzonderlijk werden bewoond. ☞ Het belang, dat hen thans nog vereenigt, is hun ontstaan in den zelfden tijd (begin 17e eeuw), en de gemeenschappelijke voorgevel. Uit dien gevel spreekt de geest van Hendrick de Keyser, en daarbij komt, dat het ontwerp van dien gevel nog tijdens diens leven kan gemaakt zijn. Wij bezitten geen andere bronnen om te constateeren, wie de ontwerper was, dan de gevel zelf, weten slechts, dat degene, die hem liet bouwen, Guilielmo Bartholotti, een rijk koopman en bankier, in 1618 van den goudsmid Epke Huyte een erf aan de Westzijde der Heerengracht kocht, waarschijnlijk hetzelfde erf, waarop beide huizen staan. ☞ De gevel voor beide perceelen is van roode baksteen, afgewisseld door versieringen in natuursteen, en onder de balustrades, waarin de topgevel in het midden der beide perceelen ter weerszijden overgaat, is een opschrift geplaatst. Voor perceel 170 leest men daar de in een cartouche op zwart fond in vergulde letters geplaatste woorden: *Religione et probitate* (door godsdienst en deugd), voor perceel 172: *Ingenio et assiduo* (door vernuft en vlijt). ☞ Van belang is ook de binnenarchitectuur van perceel 170. Welwillend werd ons door den bewoner vergund deze te bezichtigen, ten einde hierover onzen indruk mede te deelen aan de lezers van dit tijdschrift. ☞ In het zijvertrek aan de straatzijde bevindt zich een in drie vakken verdeelde zoldering, prachtig versierd met schilderwerk van Jacob de Wit, wiens signatuur daarop prijkt. Origineel zijn verder ook de wandschilderingen in dit vertrek,

fraaie, donkergetinte landschappen van Izaak de Moucheron, zoodat wij hier in een omgeving verkeerden, naar den smaak en de mode van den 18e eeuw. Amsterdammer ingericht, en, naar de voorliefde van dien tijd, wat betimmering betreft, waarvoor mahoniehout werd uitgezocht, in den stijl Louis XVI; zie de afb. op blz. 561. Daarachter een vertrek, dat het uitzicht geeft op een kleine binnenplaats, en den buitengevel van het achterhuis, waarin nog een geschilderd plafond van oudere dagteekening, dat, wanneer men zich juist in het middelpunt der kamer plaatst, het perspectief biedt in de kroon van een tempelgewelf. Dit plafond is effen schilderwerk, zonder caissons; om het rond van het tempelgewelf heen is in krullen en arabesken ornamentwerk aangebracht, en eigenaardig vindt men daarin dezelfde opschriften terug, welke in het latijn in den voorgevel van het huis staan. De schilder van dit plafond is niet bekend. Jaren is het verborgen geweest onder een kalklaag; het werd door een der vorige bewoners weder te voorschijn gebracht. ☞ De marmere gang, waarop beide vertrekken uitkomen, doet ons fraai stucwerk zien langs zoldering en wanden, en brengt ons naar het achterhuis, in een minder hoog vertrek met balkenzoldering en mahoniehouten betimmering. Tegenover den wand met den schoorsteenmantel prijkt een keurig gebeeldhouwd fonteintje in Lodewijk XIV-stijl, waaruit het water zich door den bekeensdolfijns kon ontlasten, toen de pompwaterput op de binnenplaats nog dienst deed. Het fonteintje werd in werking gesteld door een zwengel, achter een draaibaar paneel der mahoniehouten betimmering verborgen. ☞ Tot de verdere intimiteiten van dit vertrek behoort een deur in den wand aan den schoorsteenmantelkant, welke wand gebogen hoeken heeft, om het scheef loopen van den muur aan deze zijde te bedekken. Datgene wat het oog achter deze deur aanschouwt, is geen kast, maar een kabinet, bevattende een uittrekbare lessenaar en daarboven tal van uitschuifbare laden van verschillende vorm en diepte, omdat zij met

den rondenden wandhoek mee buigen; dit kabinetje is tevens een voortreffelijk stuk timmerwerk. ☞ De deuren en betimmeringen in dit vertrek vertoonen den Rococostijl. Deze stijl is nog meer doorgevoerd in de zaal, daarboven gelegen, welke wij door een hoog trapportaal, en langs een trap, waarvan de leuning rust op bijzonder fraai gebeeldhouwde stijlen, bereiken, en die door hooge ramen aan de tuinzijde haar licht ontvangt. Ook hier is de geheele betimmering weer van mahoniehout, en een der hooge, met rood damast bekleede wandvakken gaat open en vertoont ons een kast met vele schappen van extra-ordinaire afmeting. En weer blijken kasten aanwezig, waar wij ze niet zouden vermoeden, achter de hooge blinden, ter weerszijden van de ramen, waarmede deze bij avond afgesloten worden. ☞ De weelderigheid van den Rococostijl blijkt hier verder uit schilderstukjes boven deuren en paneelen; op een daarvan (het stuk boven den spiegel) lazen wij den naam: Buttner (blijkbaar een minder bekend decorateur), en het jaartal 1750. De plafondschildering binnen de stucwerk-omraming is wat de kleurwerking en plasticiteit betreft, niet zoo belangrijk. Verder bevindt zich tegenover den spiegelwand een groote marmere schoorsteen. ☞ Tot zoover de indruk van de rijke en antieke binnenarchitectuur dezer woning, waarvan wij de hoofdvertrekken, door ons bezichtigd, hebben genoemd. In hoofdzaak is daarbij gebleken, en dit is ons ook van een zijde, met deze materie ten volle vertrouwd, bevestigd geworden, dat wij hier te doen hebben met wel hoofdzakelijk 18e eeuwse binnenarchitectuur. Wellicht behoort slechts het plafond in de achterkamer daaronder niet. ☞ Het huis loopt naar achteren breder uit, want wij hebben rekening te houden met het feit, dat perceel 170 en 172 liggen aan de buitenzijde van de bocht, welke de Heerengracht hier beschrijft. ☞ Het geheele terrein, waarop de beide perceelen staan, komt reeds voor op de vogelvluchtkaart der stad door Balthasar Floris uit 1624. Daarop ziet men den trapezium-vorm van het geheele erf, door Guilielmo Bartholotti voornoemd vóór 1624 aangekocht. ☞ Het achterhuis, dat wij bezichtigden, was toen nog niet aangebouwd. Een koetshuis en een stal, welke hier verzezen blijken de latere grondpapieren, zien wij evenmin, maar wel een gang, welke haar uitweg had op de Keizersgracht. Dit alles is later geheel gewijzigd, en nog eens gewijzigd; in 1848 is het terrein tengevolge eener opmeting ten koste van terrein achter een huis op de Keizersgracht met 52 vierkante meter oppervlakte vermeerderd.

☞ De bocht der Heerengracht veroorzaakte ook het iets in schuine richting naar voren plaatsen van de uiterste flanken der beide perceelen, hetgeen in de voorkamers aan de straatzijde van perceel 170 het ver-afkijken voor de meest linksche ramen van de Heerengracht, welke haar loop zuidoostelijk vervolgt, mogelijk maakt. ☞ Oorspronkelijk stond perceel 170 in gemeenschap met perceel 172, zooals nu nog wel blijkt, o.a. door een trap, maar oudere situaties van het interieur zijn moeilijk na te gaan en vereischen het geoefend oog en de ervaring van den architect. ☞ Zoo bestaat er een inventarisatie van een inboedel in dit huis, van 1665, waarin opgeschreven staat wat zich bevond in de goudleeren, de gestreepte en de gele kamer,

Fontein in een der kamers van het huis Heerengracht 170.

Het huis Heerengracht 170-172 (in het midden).

Foto C. Steenbergh.

STUCWERK IN DE GANG VAN HET HUIS HEERENGRACHT 170e

de steenen en de planken zijkamer, het hangkamertje, de steenen galerij, het groote salet, de provisie of pakkamer enz. De ligging dezer plaatsen is thans niet meer bekend, en om deze te reconstrueeren, zouden omtrent het jaar dat de achterbouw tot stand kwam etc. ook juiste gegevens moeten bestaan. ☞ De kennis van perceel 172 is daarvoor ook van belang. Ook de bewoner van dit perceel maakte het ons op welzigtende. Hierbinnen is geen oude binnenarchitectuur te vinden, in tegenstelling met wat men zou verwachten. De reden is ons niet bekend. Verder is de later tot stand gekomen aanbouw achter dit perceel niet zoo groot. Maar eene beschrijving hiervan is thans niet aan de orde. ☞ Met een enkel woord moeten wij echter nog wijzen op de oorspronkelijke bestemming van dit huis als koopmanshuis. In het laatste perceel zagen wij o.m. groote zolders met drie-planks-dikke vloeren en kelders met zware gewelven, met binnen en buitenmuren van wel een halve meter dikte, waaraan Guilielmo Bartholotti misschien behoefte had voor het opslaan zijner „koopmanschappen”, of die den lateren bewoners, waaronder vele kooplieden, ten goede zijn gekomen. ☞ Oude beschrijvingen van de beide perceelen bestaan er niet, en oude afbeeldingen maar weinige. Die van Caspar Philips (tusschen 1768—71), is de eerste, voor den voorgevel van belang. Zij toont dat de oorspronkelijke kleine ruitjes en raamluiken dien gevel fraai sierden, en dat de topgevel in dien tijd hooger was en daardoor slanker aardeed. ☞ Uit grondbrieven en verdere bescheiden, waarvan ons welwillend inzage werd verschaft, zou veel zijn op te diepen over het leven der bewoners. Over het huis zelf echter zijn de gegevens daarin schaarsch. Vele kooplieden, burgemeesters en regenten van naam zijn van beide of één van beide perceelen eigenaar geweest, eenigen traden ook alleen als huurders ervan op. Dit alles is van meer intiemen aard. Dat mannen als Hooft en Vondel in de 17e eeuw binnen deze muren vertoefd hebben, is meer dan waarschijnlijk. ☞ Zoo staat dan nog perceel 170, door een oude en rijke binnen-architectuur, zooals vermoedelijk weinig andere woonhuizen in den lande meer bezitten, sprekend van de glorie van het verleden, aan de Heerengracht, welke zelve sinds de 18e eeuw echter zeer veranderd is, toen de huizen daar te droomen lagen aan den kant van het water in de stilte van den dag, de Warmoesgracht niet ver van daar gelegen, nog in wezen was, en aan een doorbraak tusschen Leliegracht en Hartenstraat aan deze zijde nog niet werd gedacht. J. C. WAAL.

LUGANO, LA PIU BELLA.

Bij de voorplaat.

DE reis met den Gotthardspoorweg van Airolo's door rotsen omgeven Alpenweiden naar de bekoorlijke oevers van Lugano's meer is een tocht van de ernst naar de vreugde. Het is of de bergen steeds kleuriger worden, de dorpen steeds helderder afsteken tegen het berglandschap. Maar toch — op hoeveel zuidelijke schoonheid men voorbereid moge zijn, wel zéér verrassend is de indruk, dien Lugano op den reiziger maakt, als hij, na een duisteren tunnel doorgestoomd te zijn, dan eindelijk beneden zich deze sprook-

jesstad aan het blauw-groene meer onder zich ziet liggen, geflankeerd door haar trouwe wachters, de Monte Bré en de Salvatore. En in zijn verrukking is hij gaarne bereid, de lieflijke stad met den welluidenden naam, als in het bekende lied, tot de allerschoonste te verklaren: Tu sei la più bella. . . . ☞ We zijn hier nog in Zwitserland. En wél Zwitsersch is het karakter van het trotsche landschap, de bergreuzen met, in hun schoot, het grillig gevormde. Maar let dan op de eenvoudige lichte gebouwen met hunne vlakke daken, met hun rose tinten scherp afstekend tegen het smaragdkleurige meer, op het donkergroene geboomte, op den slanken klokkentoren, Lugano's Campanile. Dat alles is: Italië. De Alpenroos kleurt er de bergwanden — Zwitserland; de zomermagnolia vertelt u in kleur en geur van — Italië. En zie, juist dat geeft Lugano, geeft geheel Tessino, zulk een bijzondere aantrekkelijkheid: de Zwitsersche Alpen-natuur is er tot een harmonisch geheel samengesmolten met de schoone stad iets van zijn gading. ☞ Ieder zich tot het mondaine aangetrokken gevoelt, kan zich verlustigen in alles wat een luxueuse stad met druk bezoek van vermogende vreemdelingen haar gasten biedt; wie slechts van de heerlijke ligging van Lugano wil genieten zonder zich aan lange tochten te buiten te gaan, kan er wandelen op de promenade langs het meer of in de „Villa Ciani” het stadspark, met zijn zeldzame planten en boomen, een ware botanische tuin; ja bij slecht weer — dat tot de zeldzaamheden behoort — kan hij, zonder van den regen last te zaamben, in de schilderachtige stegen onder oude arcaden, een luchtje scheppen. Vrienden van oude kunst kunnen er den marmergevel van den Dom bewonderen, het indrukwekkende fresco van Luini in de Angiolikerk en door de geheele stad en haar omgeving een overvloed van beeldhouwwerken, nalatenschap van kunstenaars die eeuwen geleden beroemd waren en deze streek tot een werkelijk openlucht-museum maakten. ☞ Ja, maar dan toch vooral ook kan men er genieten van de heerlijke natuur, op kleine wandelingen in de omgeving, of op groote bergtoeren, van de overweldigende panorama's, men kan er in landelijke herbergen aan de steenen tafel een glaasje Nostrano drinken, of toekijken bij het Bocciaspel of bij den dans van de bevallige jeugd. Men kan er varen op het meer en de schilderachtige dorpen bewonderen, waarvan wel Gandria de kroon spant. Gandria, dat doet denken aan de golf van Salerno. ☞ Bij dit alles komt nog een heerlijk klimaat. Als een eiland te midden der nevelzeeën vertoont zich dat gezegende plekje, met zijn immer bloeiende rozenranken, in den winter. De bergen houden de kille winden tegen; regen valt er slechts weinig; de wateren van het meer verwarmen des winters en verkoelen des zomers de lucht. ☞ Het is dan ook niet juist, te meenen, dat Lugano slechts en herfst de kleurenweelde van bloem en plant een groote aantrekkelijkheid. De winter is er kort en zacht, en des is het er over 't algemeen koeler dan bijv. te Bazel of Zürich. ☞ De geheel bijzondere bekoring van Lugano laat zich in beeld worden gebracht. Maar één ding is zeker: wie haar kent, Lugano la più bella, verlangt naar haar terug. N.

Foto C. Steenberg.

GEDEELTE DER PLAFONDSCHILDERING IN EEN DER 'KAMERS VAN HET HUIS HEERENGRACHT 170.

REISBRIEVEN.

I.

Sevilla, Voorjaar 1925.

„MARGARITA!” Fel is de lach in zijn als uit donker hout gesneden mannegezicht; spottend licht hij de sombrero naar de ongeveer loge boven hem — spottend en aanbeddend. Margarita doet alsof ze hem niet ziet en vermaakt zich met een paar zee-officieren. Velen kijken naar boven, donkere lachende gezichten met sombrero's, allen mannen — er komen hier geen vrouwen, — alleen in de loge zitten er enkele weinige, het zijn de cocottes. ☼ „Margarita!” Hij toont haar roode anjelieren, die hij onder zijn werkbuis had verborgen. Geen antwoord. ☼ Het orkest begint te spelen, monotone Arabisch-Spaansche muziek; hoe goed spelen ze, deze vijf menschen met hun slechte instrumenten! — Het rumoer in de zaal zwijgt. Achter de coulissen hoort men het eerste mysterieuse *carretillo* 1) der castagnetten. ☼ Wat houd ik van deze zaal, waar de Spanjaard komt, zeer zelden de vreemdeling — hoevele avonden heb ik daar doorgebracht, zittend met zeven anderen aan één der kleine vuile tafeltjes, drinkend de uitstekende koffie — starend naar het tooneel, waar de rasechte Andaluischen, meestal jonge kinderen, zonder tooneelervaring, maar met temperament, dansten, of de merkwaardige ernstige flamenco zangen zongen; waar ik de beste gitaarspelers hoorde, en waar het publiek zulk een onbedorven kunstgevoel heeft. ☼ Een danseres danst een *fandanguillo* — zwarte sombrero op het fijne hoofd met de gladde donkere haren, een nauwsluitend rood kostuum met lange franje om het mooie lijf. Met scherp betoond rythme van haar castagnetten accompaneert ze haar bewegingen. ☼ Ik zit achter in de kleine, donkere zaal. Voor me rijen van sombrero's, die scherp donker afsteken tegen het schel verlichte, voetlichtloze tooneel. Men approuveert zwijgend de danseres. — De Spanjaarden zijn scherp kritisch waar 't hun danskunst betreft. — Met een langzame, krachtig beweging bootst ze het zwaaien der *capa* 2) van den *torrero* 3) na. . . . „Oòòòòlé” 4) — „Paquita!” — doch onmiddellijk is het weer stil. ☼ Als een vlam wendt en zwaait de roode manton 5), sierlijk, lenig bewegen de voetjes over het tooneel, haar schaduw vlucht langs den achtergrond, waarop Triana is afgebeeld — de muziek wordt plotseling somber, zwaar-moedig, en nu, bewegingloos het prachtige lichaam, heft ze langzaam de armen boven het hoofd, en blijft staan, triomfeerend de zaal inglimlachend. ☼ „Oòòòòlé — òòòò lééééé!” allen verheugen zich. „Paqua!” roept de Margarita-vereerder en werpt met een sierlijke armbeweging zijn bloemen op het tooneel. Hij is enthousiast tot den top van zijn stijven hoed toe. ☼ Paquita danst verder — ze danst om de roode bloemen — ze danst steeds vlugger en vlugger, terwijl het lichaam, su *cuerpo magnifico* 6), bijna onbeweeglijk blijft; het zijn alleen de roodgeschoende voeten die steeds sneller gaan — en dan incéns is het uit, en zonder die steeds sneller gaan — en dan incéns is het uit, en zonder eenige tooneelervaring of gedoe verdwijnt ze achter den leelijke wand — terwijl de roode bloemen op den grond liggen, vlammend en geurig. Noch Margarita, noch Paquita

heeft ze aanvaard. ☼ „Ssssst!” sist de naamlooze aanbieder tot den violist, en geeft hem te verstaan dat hij zijn bloemen wil terug hebben. Deze haalt ze gewillig met zijn strijkstok naar zich toe en geeft ze. En hij neemt ze eerbiedig aan, *zijn* bloemen, en houdt ze sierlijk in zijn handen. Hij kijkt weer naar boven — Margarita zit op den schoot van een officier — daar is niets mee te beginnen. ☼ Dan betaalt hij zijn koffie, en verlaat langzaam de zaal, met trotsche houding, de sombrero krachtig boven op het onverschillige smoel, de roode bloemen wuivend in de tengere hand.

II.

☼ „Buenas noches 7), Juanito”. Hij is één van de beste dansers in Sevilla. De keurige danserkleding sluitend om zijn slanke lichaam, staat hij lachend voor me. „Muy buenas 8), guillermo”, — we drukken elkaar de hand. „Waar ga je heen, querido 9)?” langzaam loopen we op, — bij het lantaarnlicht zie ik dat hij zelfs geschoren is, dit duidt op groote feestelijkheden. „Ik ga dansen bij graaf C. . . .”, zegt hij, „maar pas over een uur, ik heb tijd”. Zou een Sevillaner ooit géén tijd hebben? ☼ Juan praat vroolijk in zijn zoete, Andalusische taal, Ja, hij ging nu eerst Rosario bezoeken, zijn meisje. Dit bezoeken bestaat hierin, dat hij buiten op straat blijft staan en zoo praat met het meisje, dat zich achter het getraliede venster in huis bevindt. „Maar ze bevalt me niet meer”, zegt hij daarop, „ze is koud”. „Ja, dat kan al niet anders”, meen ik. ☼ Deze avondvoorstellingen, die men op zoovele plaatsen in de stille buurten van Sevilla ziet — de gesprekken van twee geliefden, waarvan de man op straat staat en zij opgesloten achter het tralievenster, soms op de eerste verdieping, komt me deprimeerend voor de liefde voor. Ook een beetje belachelijk. Kan men dan een ernstig woord uitbrengen in zoo'n geval? ☼ „Zeg me, Juanito, wat praten jullie zoo met elkaar?” „Que! — Hómbre!” 10) hij maakt levendige gebaren, „wat zeg je tegen een mooie vrouw! Dat ze mooie oogen heeft, mooie haren, mooien hals, mooie borst —” en zoo daalt hij verder. De Spaansch taal heeft vele woorden voor „mooi”. „Zoo”, zeg ik — „en dan?” ☼ Hij kijkt me verwonderd aan, zijn smeltende oogen nu groot en rond als van een kind. „Is het niet genoeg? — ze is mooi, weet je”, en hij kust innig de toppen van zijn vingers en brengt dan zijn hand sierlijk naar boven, als laat hij dien kus ten hemel vliegen. „Maar je hebt toch genoeg van haar, Juan?” „Ja, — ze is koud; maar ik weet nu een andere, — Conchita — oh! — *die* is. . .”, weer een kus naar boven. „Maar ga dan met mij mee, Juanito; láát Rosario en het dansen vanavond. We gaan samen naar een Cruz 11)”. „Hombre! — ik kan toch mijn werk niet laten schieten. Zie je, ik moet altijd werken, wat er ook gebeurt — of er feest is, of als ik moe ben, of — toen mijn grootmoeder gestorven was, kon ik niet bij de begrafenis zijn, want ik moest dansen in hotel Inglaterra. Wij hebben nooit rust en kunnen ons nooit vrijmaken”. „Verdiën je dan goed?” „Ja — dat gaat best”. ☼ We treden als vanzelfsprekend een café binnen om even staande een *manzanilla* 12) te drinken. „Je moet Concha komen zien, morgen in de dansschool, dan zal je eens een pracht-vrouw zien”, we stooten aan. „Tranquilidad y pesetas 13)” wensch ik dit

arme slachtoffer van dans en liefde toe. ☼ We eten olijven met stokjes, en bestellen meer Chatos 8); we drinken zwijgend. „Ik moet weg, Rosario wacht”, zegt Juan dan, na snel voor ons beiden betaald te hebben, té snel om hem te voorkomen. We verlaten het café en nemen afscheid. „Tot morgen, in de dansschool?” vraagt Juan, en ik kijk verwonderd in zijn glimlachend bronzen gezicht. Méént ie het? Kan ik het hart van een Andalusiër doorgronden! Maar ik beloof hem te komen. ☼ Langzaam loop ik de smalle eenzame avond-straten van Sevilla door, langs witte huizen met tralievensters, de voordeur meestal open, zoodat men de prachtige patio's 9) kan zien, stilte overal. Soms hoort men geluid van lachen, flamenco zingen en castagnetten uit een gesloten huis komen — maar men ziet niets. Ik woon een half jaar in Sevilla, maar geen Spaansch huis van „goeie” familie is voor mij geopend; men ontvangt geen vreemdelingen, basta. ☼ Hoog boven de huizen is intense schittering van sterren, men voelt het als een eigenaardig prikkelende gewaarwording. Ik denk aan mijn Arabier-vriend, die zoo gelukkig in Sevilla was, omdat het hem herinnerde aan Damascus, zijn geboortestad. ☼ Ja, het is hier eenzaam voor een Noor-deling. Ik denk aan Manolita, een mooie danseres van de dansschool van Juanito, als mogelijke vriendin, maar... „denk er om, ze heeft zes broers”, waarschuwde me Juan eens. ☼ Ik loop verder, sta dan weer stil voor een huis, waarvan de zware, hooge voordeuren, met groote koperen knoppen beslagen, openstaan — en ik zie de patio, waar in 't midden een stroomend bronnetje is, omgeven door palmen. Een lantaarn geeft een schemerig licht. Een breede marmere trap vervaagt op den achtergrond in 't duister — staande achter de traliedeuren, die den patio van de voorhal afsluit, bekijk ik den mozaïkvloer, de marmeren bron, de Moorsche bogen van de galerij. — Stil is het hier, als uitgestorven. Hoe leven deze menschen? Ik houd er van 's avonds door de stille buurten van Sevilla te loopen en de binnenhuizen te bekijken. ☼ Een auto raast ineens langs me, bestuurd door een priester, die met zijn toga het benedenste gedeelte van zijn gezicht heeft bedekt; ik zie alleen zijn donkere „fanatieke” oogen — en ik denk aan inquisitie; meer menschentypen hier doen me er aan denken. Doch waarschijnlijk gaat de goeie man een zieke bezoeken. ☼ Dan kom ik op de plaza del Duque, waar vroolijkheid en drukte is. Uit een café klinkt muziek — ik zie drie mannen zitten met gitaars — langzaam wiegen ze onder 't spelen de lichamen heen en weer — de gezichten als slaap-maskers onder de scheeve sombrero's. Aan de tafeltjes zitten mannen; ze drinken koffie en luisteren naar de muziek. ☼ Uit een ander café klinkt een pianillo 16) — achter den voorhang wordt in den patio gedanst. Ik ga binnen, en sta ineens in een zee van licht — groene, roode, gele lampions; — een schitterend kruis is in 't midden van den hof opgesteld, omgeven door brandende kaarsen en bloemen. En daarvoor danst men de Sevillanas 17), in kleurige gitana-kostuums. — Castagnetten, pianillo, handgeklap en olé-geroep. Men wordt als opgenomen door een geest van vroolijkheid, en dit doet elk gevoel van eenzaamheid verdwijnen. (Wordt vervolgd). GUY DE VOS

1) geklapper. 2) mantel waarmee de stierenvechter zwaait. 3) stierenvechter. 4) Ole = hoera. 5) groote Spaansche shawls. 6) haar prachtig lichaam. 7) goeden avond. 8) zeer goeden avond. 9) mijn beste. 10) Wel! — man! (Dit is een uitroep, die men ook tegen vrouwen of kinderen gebruikt.) 11) Kruis. — Hier wordt bedoeld het Cruz de Mago — Mei-kruis, de naam van de feesten in Mei, waar men om een kruis de volksdansen danst. 12) witte wijn. 13) rust en peseta (Een peseta is op 't oogenblik 40 cents.) 14) eigenlijk glas; doch steeds wordt bedoeld een glas manzanilla. 15) hof. 16) piano-orgel. 17) de volksdansen van Sevilla.

De Processie van St. Jan en hare legende.

DE 24en Juni werd te Laren N.H. de jaarlijksche St.-Jansprocessie gehouden. Zooals gewoonlijk was de toeloop van belangstellenden ook thans weder groot. Langs de wegen, die van de verschillende Gooische dorpen naar Laren voeren, was het dien dag zeer druk; overal waren de oude kleederdrachten te zien, die zich nog steeds in deze streken weten te handhaven. ☼ Wel in het bizonder begaf de menigte zich op den weg, dien de processie moest afleggen van het dorp Laren, naar het, bijkans halverwege Hilversum liggende, St. Janskerkhof. Niet alleen bewoners van het Gooi waren hier aanwezig, ook uit andere deelen des lands waren velen toegestroomd om in deze mooie omgeving het kleurrijke schouwspel bij te wonen, dat dien dag door een vroolijk zonnetje bestraald werd. ☼ Het St. Janskerkhof, voorheen een belangrijk kruispunt van heerwegen, is een plaats, welbekend in de oude geschiedenis van het Gooi. 't Was héél lang geleden een heidensche offerplaats, daartoe aangewezen door zijn ligging op een der hoogste punten uit de omgeving (nog heden heeft men er een fraai uitzicht op de Gooische landen). Niet ver van het eindpunt der processie bevinden zich in de heide eenige oud-germaansche grafheuvels, waar nog kortelings belangrijke oudheidkundige vondsten werden gedaan, 't Was ook hier, dat, vermoedelijk in de achtste eeuw, de eerste Gooische Christenkerk gebouwd werd; zij diende der gemeenschappelijke bevolking van de nabijgelegen dorpen tot bedehuis. Aanvankelijk van hout opgetrokken, werd zij al spoedig door een steenen „kruiskerk” vervangen, die lange jaren dienst deed, tot in de 16e eeuw door de uitbreiding van de dorpen in het Gooi, de belangstelling voor de oude kerk begon af te nemen, want elk dorp bouwde zich toen langzamerhand zelf een kerk. Het oude, eerwaardige gebouw verkeerde ten slotte in zulk een bouwvalligen toestand, dat de Staten van Holland in 1586 last gaven om het af te breken. Een zekere Willem Michielse kocht voor / 215.— wat toen nog slechts een ruïne was, en weldra was dan ook elk spoor van het bestaan der kerk verdwenen. Wel werd het nabijgelegen kerkhof in stand gehouden en zelfs niet lang geleden nog uitgebreid. ☼ De legende, verbonden aan de plaats waar het St. Janskerkhof gelegen is, spreekt van een gebeurtenis uit lang-vervlogen tijden, die aanleiding zou zijn geweest tot het instellen der St. Jansprocessie; zij werd in vroegere eeuwen van mond tot mond overgeleverd, maar wij vinden haar toch reeds in 1564 opgeschreven. In al hare griezeligheid luidt zij, volgens Prof. de Rijk, aldus. ☼ „In de dagen van voorheen, toen zich hier op de hoogte nog een bosch verhief, waren eens drie meisjes, zusters, hierheen gekomen, misschien om eikels te zoeken, of zoete, wilde aardbeziën. Eensklaps, daar schieten twee roovers uit eene hinderlaag te voorschijn en vallen de bevende meisjes aan en grijpen haar bij de haren. — Ach, zij doen haar best onder tranen en bidden, het moordwapen van zich af te weren, maar te vergeefs! De ellendelingen dooden haar, snijden haar de borst af en laten de lichamen in bloed badende liggen. Met hun ijzingwekkende last ijlen zij naar het dorp, niet meenende dat hun gruwelstuk bekend zou worden. De zon was reeds ondergegaan, de schemering zonk over de aarde neder. Zij kloppen bij het eerste huis aan, en dit was toevallig de ouderlijke woning der in het bosch vermoorde meisjes. Eén der twee zeide tot de vrouw des huizes:

Foto C. Steenbergh.

GANG IN HET HUIS HEERENGRACHT 170.

hier heb ik vleesch; kook het voor ons, en meteen wierp hij het in den te vuur staanden ketel. Dat gruwelstuk gedoogde God niet. Zoodra het kokende water de vreeselijke spijs had opgenomen, vloog deze er weder uit en op den schoot der huisvrouw, die de moeder der meisjes was. Wee! riep zij, 't is van mijne dochters, en zij zijn vermoord! Vlucht, roovers, vlucht nu het nog tijd is!

⊗ Dicht bij de woning was een waterkom, waarin men gewoon was de schapen te wasschen, en ter boete voor de gewelddaad legde men op de plaats van dezen vijver, de grondslagen eener kerk, maar zie, wat vandaag gegrondvest werd, dat zag men morgen boven op de hoogte, en dit geschiedde aldus drie- of viermaal. Ten laatste, door dit zeldzame geval getroffen, besloot de landman zijne kerk, een arm bedehuisje aan den Dooper toegeheiligd, op de hoogte te bouwen, en men stelde den optocht in, bij welken twee meisjes met loshangende haren het beeld der Heilige Moedermagd over de heuvelen moesten dragen." ⊗ Het slot van de legende schijnt op de instelling der processie van St. Jan te doelen. De waterkom, waarvan in het verhaal gesproken wordt, is waarschijnlijk de „Cosweerd" (afgeleid van koe's en schapenwaadplaats?), het vijvertje, thans nog zoo schilderachtig op den Brink te Laren gelegen.

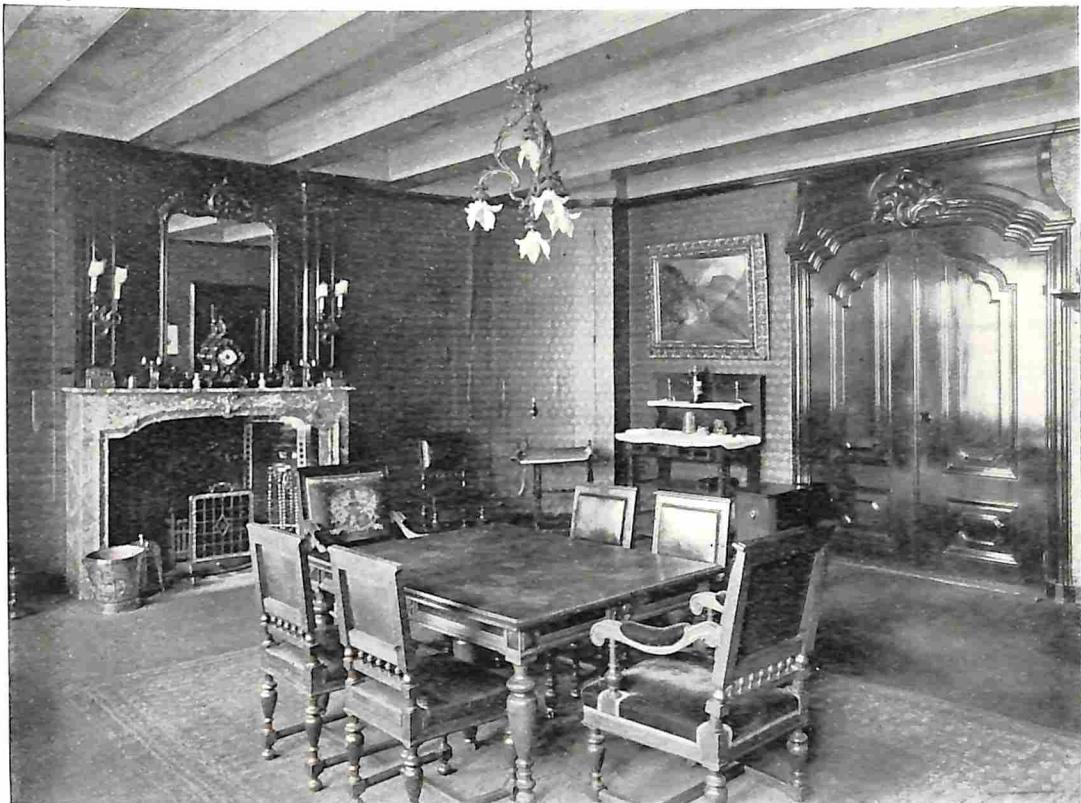

Foto C. Steenbergh.

BENEDENZAAL IN HET ACHTERHUIS VAN HET HUIS HEERENGRACHT 170.

DE REDERIJKERS-ZOT.

⊗ Bij iedere rederijkerskamer werd een nar of zot gevonden, wiens taak 't was bij voortduring geestig te zijn, een taak, die alle geest in spitsvondigheid doet ontaarden. Geen nar ont kwam dan ook aan die spitsvondigheid, als blijkt in de deviezen, die deze narren plachten te voeren. Zoo voerde Piero, alias van den Morn, de sot der Leidsche rederijkerskamer, deze leus: L.X.N. Tijd. Wat bedoelt deze puzzel, die onoplosbaar is voor de oningewijden? ⊗ Onder een portret van dezen Piero staat 't volgend onderschrift: „'k ben Piero, L.X.N. tijd, God weet mijn levens ent." Dit moet gelezen worden: 'k ben Piero, elk zen tijd, enz. Dus onder teekende de sot steeds al wat hij de wereld in zond met zijn pseudo: L. X. N. Tijd—Piero. ⊗ In het „Const-Reich Beroep ofte Antwoort op de Kaerte uitgesonden bij de Hollantsche camer binnen Leiden, onder 't woord Liefd 'Es 't Fondament, aen alle nabuerighe Reden-rijcke veijr camer en in Nederlant, tegen den 6 Oct. Anno 1613", komt

Ontvangen boeken.

Van de uitgevers J. J. Romen & Zonen te Roermond ontvingen wij: „Langs den weg" door Frederik van Eeden, en „De Hollandsche natie voor een Vlaamsche Spiegel", door Karel van den Oever. ⊗ W. L. & J. Brusse's Uitgevers-Maatschappij zond ons „Vogel-Idyllen. Ranke wicken" door J. Vijverberg. Met 45 afbeeldingen naar fotografieën en een voorbericht van Dr. Jac. P. Thijsse. ⊗ Wij ontvingen van J. B. Wolters, Groningen—Den Haag, van de „Nederlandsche Land- en Tuinbouwbibliotheek": „De elektrische stroom en zijne toepassingen", door Dr. D. van Gulik; „Bijzondere plantenteelt", door J. Z. ten Rodengate Marissen (3e deel: Bouwland III, 3e druk) bewerkt door J. Elema; „Kenniss van den grond", door J. H. Engelhardt, l.i. ⊗ Van den uitgever J. H. Kok te Kampen ontvingen wij: „Met zes zintuigen de natuur in", door Dr. A. van Veldhuisen. Met teekeningen van Johan Dijkstra.

BLADSTIL.

Hoe zachtjes treedt nu de avond in,
In lichten dauw gesluisd....
De maan, — ze is helder wit
als tin —
Komt statig aangekuierd.

De vijver ligt, diep in den schoot
Der aarde, star te staren
Naar wolkjes, mooi van avondrood,
Die rustig verder varen.

De boomen poozen in-tevreê
Langs stille zomerwegen;
Geen enk'le prevelt klacht noch beê
En 't lijden wordt verzwegen.

Hoe zachtjes schrijdt nu de
avond voort.
Door sterrenlicht omgeven....!
Natuur is bladstil, niets verstoort
De rust van 't bloeiend leven.

ROSA CORTHAUTS.

Foto C. Steenbergh.

VERTREK IN HET HUIS HEERENGRACHT 170, MET WANDTAFREELEN VAN DE MOUCHERON EN PLAFONDSCHILDERING VAN JACOB DE WIT.

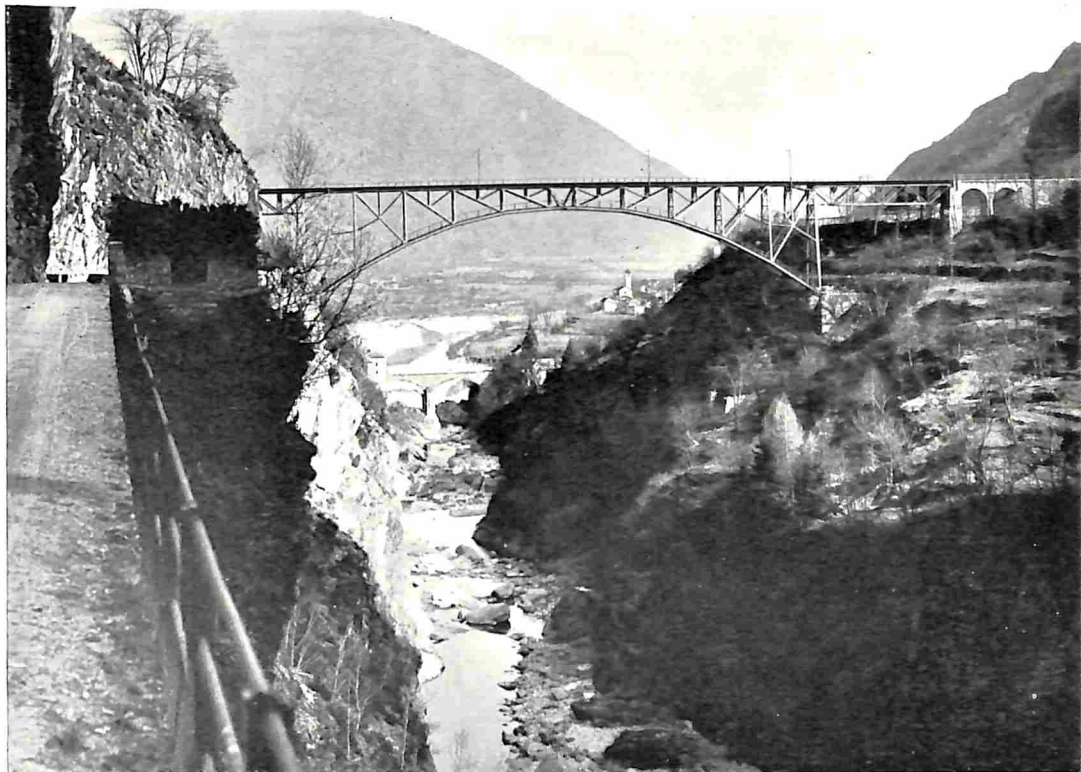

De groote, fluweelgroene bladen zijn purperkleurig aan de onderzijde en de bijkans 10 c.M. lange, buisvormige bloemen zijn helder rood van kleur, de bloemblaadjes iets donkerder van tint.
(Slot volgt.) A. J. VAN LAREN.

DE CENTOVALLI-SPOORWEG.

HET internationale reizigersverkeer van West- en Noord-West-Europa met Italië neemt voor een groot gedeelte zijn weg door Zwitserland, waar twee hoofdlijnen de verbinding van Basel met Italië tot stand brengen. De eene route loopt van Basel naar Bern en vandaar over Thun-Spiez-Kandersteg-Brig naar het Lago Maggiore en de groote Italiaansche steden; dit is de Simplon route, welke van Bern tot Brig door de Bern-Lötschberg-Simplon spoorweg-maatschappij wordt geëxploiteerd. De andere hoofdlijn loopt van Basel naar Luzern en van deze stad af langs het Vierwaldstätter Meer (Brunnen, Fluelen) naar Göschenen, Bellinzona en Chiasso. Van dit Zwitsersche grensstation af loopt de lijn verder naar Italië. Deze route staat bekend onder den naam van Gotthard-lijn en wordt door de Zwitsersche Bondsspoorwegen geëxploiteerd. — De beide routes zijn overrijk aan overweldigend natuurschoon, doch zijn zoo goed bekend dat een nadere beschrijving hier achterwege kan blijven. De reiziger, die de heenreis langs de Simplonroute wenschte te maken om terug te keeren langs den St. Gotthard, was tot voor korten tijd gedwongen, om tot Pallanza of Stresa aan het Lago Maggiore te reizen, om van daar per boot Locarno te bereiken. Enkele jaren geleden werd de Centovalli-spoorweg geopend, welke een verbinding vormt van Domodossala aan de Simplon lijn met Locarno, gelegen aan een zijlijn van de Gotthard-route, waarmede de verbinding der beide groote verkeersaderen tot stand was gebracht. Van Locarno, het Zwitsersche Nice aan het Lago Maggiore, door de Centovalli en Vigizzo dalen tot Domodossala, heeft de lijn een lengte van 51 K.M., waarvan 18.5 K.M. op Zwitsersch en 32.5 K.M. op Italiaansch gebied. Door een vruchtbaar landschap reist men door het Maggia-dal naar Pontebrolla, van waar af de lijn naar Bignasco door het Maggia-dal verder loopt en de nieuwe spoorweg een westelijke richting inslaat. De Centovalli-spoorweg doorsnijdt hier een woeste bergstreek. Tusschen de Melezza en Isorno ligt de stad Intragna, welke men over de zeer interessante Isornobrug bereikt. Dit kunstwerk ligt 77 M. boven den waterspiegel, is 132 M. lang, terwijl de groote boog een afstand van 90 M. overspant. Hier begint het Centovalli-dal, zoo genoemd naar de „honderd dalen”, welke zich aan beide zijden vertoonen. Talrijke kunstwerken werden hier vereischt. Van Camedo af komen wij nu op Italiaansch gebied, door de „Porte d'Italia”, waar twee viaducten over de Melezza gebouwd zijn. Hier ligt op 680 M. hoogte het plaatsje Rè, het Lourdes der Ossola-dalen, welks oude Madonna-kerk groote scharen pelgrims tot zich trekt. Steeds hooger stijgt de spoorlijn, de vegetatie neemt een Alpen-karakter aan. Op circa 850 M. ligt bij Santa Maria Maggiore het hoogste punt. Van hieraf dalen wij snel, door een streek

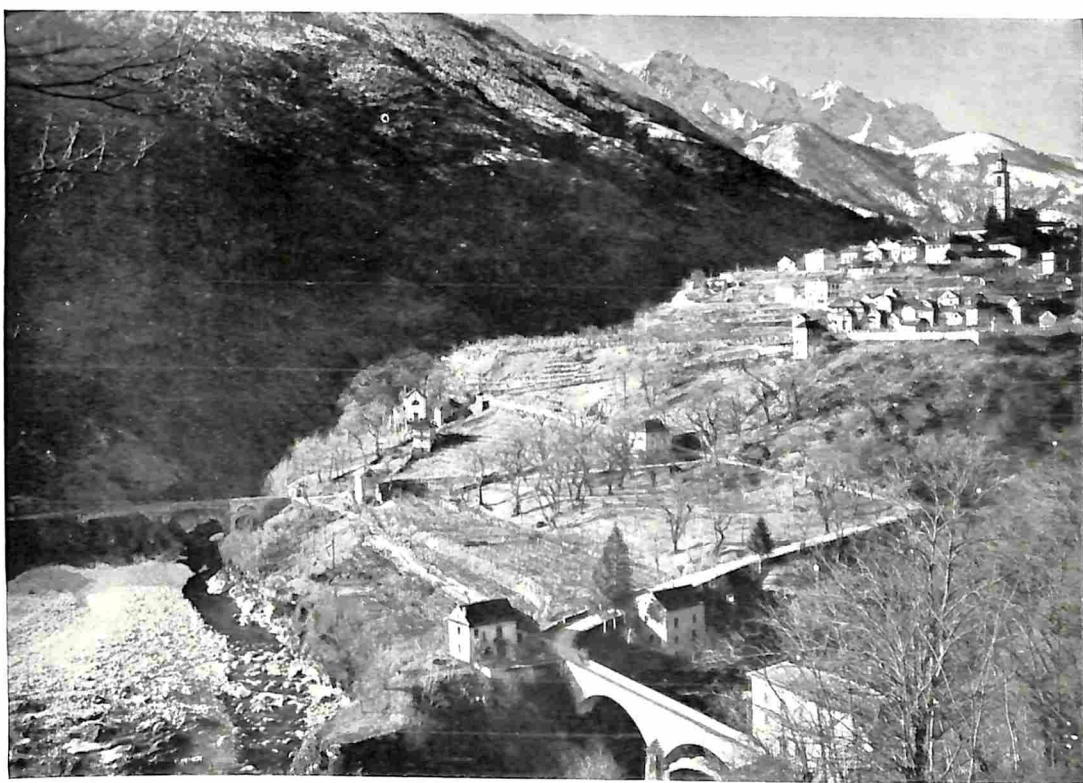
DE CENTOVALLI-SPOORWEG. DE BRUG OVER DE ISORNO.

met een sub-tropischen plantengroei naar Domodossala. De op deze bladzijde geplaatste afbeeldingen mogen een indruk geven van het natuurschoon der nieuwe route. F. S. BOSMAN.

MARIANNE HOOGLAND.

(Vervolg van blz. 555).

Ze zou veel teekenen en schilderes worden en niet meer aan schrijven denken. Maar als ze naar het portret van Tante Cilia keek, was 't of er een ander antwoord kwam. „Je zult het wèl, later, als het leven geleerd heeft!” De zachte oogen zagen op haar neer. „Alles komt zooals het wezen moet.” „Maar waarom is David van me weg? Tante Cilia, jij kunt dat zeggen!” „Alles komt zooals het wezen moet,” zeiden de oogen. Ja, Tante Cilia had dat vaste vertrouwen. Moeder had haar de Paradijsverhalen laten lezen, die Tante Cilia geschreven had. Zij was al levenswijs toen ze nog heel jong was, bijna even jong als zijzelf, Marianne. Moeder vond dat zij op Tante Cilia begon te lijken, „maar daar ontbreekt nog veel aan, eer ik word als jij, Tante Cilia! Jij bent een bovenaardsche!” Nu was 't of de zachte oogen lachten, alsof

DE CENTOVALLI-SPOORWEG. GEZICHT OP INTRAGNA.

de lippen vaneen gingen, alsof een herinnering aan het aardse leven als een glimlach over het schoone gelaat trok. „Niemand is bovenaardsch, die leeft!” Zou Tante Cilia ooit eens iets voor haar zelf gewenscht hebben? Was dat alles, wat zij als ontdekt had in het hart van haar zuster, ook niet ergens aanwezig bij haar zelf? Had Tante Cilia zelf soms dien prins Leonard lief gehad? Had zij hem daarom het sleuteltje gegeven der casette waarin de Paradijsverhalen verborgen waren? Tante Cilia's gelaat was nu weer ernstig en peinzend als zoeven. Hierop antwoordde zij Marianne niet en Marianne plaatste nu de lamp op haar tafel. Ze sloeg haar belijdenisschrift open, daar stonden de laatste regels die zij gisteren had geschreven. „Daarom geloof ik in de liefde Gods die alle dingen vermag.” Alle dingen vermag! en daarom! de gedachten die tot die uitspraak leidden had zij eerst neergeschreven, het moest dus onomstootelijk in haar vaststaan, deze woorden moesten in haar verder leven de hoeksteen zijn van alle conclusies. Er zou nooit leed zijn want God vermag alle dingen omdat hij liefde is. Zij zat met de pen in de hand en schreef niet. Er rees plotseling een twijfel in haar of zij werkelijk die woorden wel begreep; zou zij een oogenblik mismoedig zijn, angstig voor David, bedroefd zijn dat zij niets van hem wist, als zij overtuigd, vast overtuigd was, dat God's liefde alles vermag? Dan zou zij immers in vertrouwen alles overgeven, dan zou zij niet denken en denken en zoo ongelukkig zijn als zij tegenwoordig was? Zij sloeg 't bijbeltje op dat naast haar schrift lag. Haar oogen bleven gevestigd op de woorden: „Daarom zeg ik u, alle dingen die gij biddende begeert, gelooft dat gij ze ontvangen zult, en zij zullen u worden”. Het was haar of een wolk optrok, of een hand haar voorhoofd aanraakte. „Ja”, zeide ze zacht. „Ja!” Toen trok ze het schrift weer naar zich toe en ze schreef langzaam: „En als het leven moeilijk wordt zal ik bidden dat deze woorden in mij levend worden. Ik weet dat, wat ik biddende begeer, mij zal worden.” Ze schreef door, het waren de laatste bladzijden van haar belijdenis. Vrijdagavond zou zij dit alles voorlezen in den kring van familie en diakenen. En David zou er niet bij zijn en Zondag zou hij er niet zijn als zij gedoopt werd. Alle anderen zouden er zijn en hij niet! „Maar als ik bid dat hij komt, als ik bid, goede God!”

„Uw doopsliuier is gekomen!” zeide Geesje, die Marianne des middags de voordeur opendeed. „Ik heb de doos op uw kamer gezet en er ligt ook een brief voor u.”

Een brief? Zou David? Ze rende de gangen door naar de achtertrap die tot haar kamer toegang gaf. Het was een prachtige, veel belovende voorjaarsdag. De zon scheen door de tuindeur met kunstig geprojecteerde lichtvlekken in de gang, op de trapdeur, en vervolgde haar even op de trap zelve.

„Is die blij!” zei Geesje, toen ze de keuken in kwam.

„Waarom?” vroeg Daatje. „Ze is den laatsten tijd anders lang niet vroolijk.”

„k Denk om de doos met den sluiertje, maar ze is anders niks koket, 't wordt tijd dat ze er een beetje meer om gaat geven. Ik zie 'r zoo graag netjes, dat zwarte japonnetje uit Parijs staat 'r keurig. 't Zal een snoeperig doopelingetje zijn.”

„Ze moest alleen wat dikker worden,” zei Daatje, „ik vind dat 'r ronde gezichtje van vroeger wat weg is.”

Marianne had het eerst naar den brief gegrepen. 't Was een teleurstelling. Niet van David! Een vreemde hand. Waar vandaan? Uit 's-Gravenhage.

Eerst maar 'r hoed en mantel afdoen, zoo, en nu de doos

open doen. Ze schrok er even van, al dat wit! Wat was 't mooi, zoo'n dunne wolkachtige sluiertje. 't Was toch wel een aardige gewoonte bij de Doopsgezinden de meisjes met een soort sluiertje te tooien. Een soort sluiertje, een echte was 't niet, van boven waren de twee einden in elkaar geplooid als een heel klein mutsje. Ze hief de witte wolk voorzichtig uit de doos en zette met beide handen de heerlijkheid van kant en tulle op haar hoofd. Lieve deugd! ze moest er om lachen, nu ze in den spiegel keek. 't Zou wat mooi zijn, als ze met zulke wilde haren onder de witte statie van haar hoofd nam. Voelde maar toch, voor ze de witte statie van haar hoofd nam. Voelde ze even hoe 't zijn zou als de groote dag daar was. Ze sloot 'r oogen om dit in de verbeelding te zien en 'r hand gleed langs de fijne, even hakende tulle. Zou 't mooi weer zijn, Zondag? Naast Truus zou ze zitten in de kerk, vader had 't beloofd. Het was heerlijk dat Truus en zij tegelijk gedoopt werden. Ze wist wel wie dat nog meer heerlijk zou vinden! Tom. Ze kende zijn geheim. Hij vond Truusje heel lief. Maar zou ooit een meisje arme manke Tom willen hebben? Waarom niet? Als je veel van iemand hield — heel veel van iemand, van een mensch houden, hoe was dat? Zou zij ooit... van wien zou zij veel kunnen houden, zooveel, dat je alles voor hem over had, dat je je liefste bezigheid zoudt willen opofferen, dat je armoede om hem zoudt willen lijden?

„Voor Davi zou ik dat willen, voor Davi.....!”

Maar dat was 'r broer, dat kon immers niet! Waarom kon dat niet? Waarom kon ze niet zeggen: voor hem leef ik alleen, alles wat ik doe en denk is voor hem. O, als ze hem eens'n

groot offer kon brengen. Zoo groot dat hij het zijn heele leven niet vergeten zou, maar het mooiste zou zijn als hij niet van dat offer wist. Alleen, hoe zou hij het dan nooit kunnen vergeten? Hij zou het hooren als ze dood was, dan zou ze een brief achter laten. „David, dat heb ik voor jou gedaan”, en hij zou lezen, dan zou hij lang voor zich uit staren, zooals hij doen kon, die David, en hij zou zachtjes voor zich heen zeggen: „Dat Marianne

netje, dat zusje, wat hield ze toch veel van me, niemand op de heele wereld hield zoo van me als zij! Niemand zou dat gedaan hebben!” — Wát gedaan hebben? wát? Welk offer zou ze kunnen brengen? Ach, wat was het moeilijk een offer te vinden! Het leven was veel te gewoon, er was nooit eens gelegenheid iets grootsch te doen. In den ouden tijd, toen was het mooi, toen waren er menschen als Abraham die zeiden: „Zie hier ben ik Heer!”, en die het liefste wat zij hadden voor het altaar brachten. Zie hier ben ik! je leven wijden aan iets, aan iemand en zelf niets zijn, dan was het eerst de moeite waard, dan leefde je om iets, voor iets!

Nu ze haar oogen opende, zag ze plotseling weer den brief, van wien was die toch? Ze nam hem nu op en opende hem, voorzichtig den bovenkant van de enveloppe er afscheurend. „Waarde Marianne.” Wie noemde haar „waarde?” Wat was dat gek, niemand deed dat. Ze zocht naar de onderteekening... Jan van Aalten... Jan! Jan van Aalten! Die noemde haar „waarde.” Wat beteekende dat? Waarom deed ie zoo deftig? Nog nooit een brief van 'm gehad. Daarom, natuurlijk. Hij vond dit zeker de manier haar aan te spreken in een brief. Wat wou hij? Nieuwe quatre mains?

Waarde Marianne.

Je zult misschien verwonderd zijn een brief van mij te ontvangen doch spoedig zal die verwondering wijken als je verneemt dat ik, als je dezen ontvangt, reeds op de boot naar Engeland zit. Mijn vader heeft mij namelijk met een opdracht daarheen gezonden en wanneer ik die zaak voor hem afgewikkeld heb, zal ik daarna eenige maanden in Engeland blijven.

(Wordt vervolgd).

Foto C. Steenbergh.

DE STROOMARKT TE AMSTERDAM.